

Undersköterskans roll i dagens akutsjukvård

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen Region Örebro län

2023-11-02

Stella Cizinsky

Dagens sjukvård

- Allt mer avancerad sjukvård kan göras även på mycket gamla och sköra människor
- Det betyder inte att det skall ske, ibland är risken för behandlingen nästan lika stor som risken med tillståndet
- Närheten till patienten ger ovärderlig information
- Teamet avgör om man gör rätt

Patientfall

- Kvinna, 78 år, inkommer efter att ha ramlat på boendet. Läggs in på länsdelssjukhus.
- Har en svår demens, senaste tiden ätit och druckit dåligt, har magrat av. Man har diagnosticerat en tumör på halsen med höggradigt malign bild, metastas från okänd primärtumör.
- Prover tas vid inkomsten till akuten. Har tecken till pågående syrebrist i hjärtat. EKG-övervakning talande för risk för stor hjärtinfarkt.

Patientfall

- Överläkare tillfrågas av underläkare, träffar själv inte patienten.
- Beslut tas att skicka patienten till kranskärlsröntgen.
- Patienten kommer till USÖ på fredag eftermiddag, är helt förvirrad, kan inte ligga på still under undersökning och ingrepp.
- Diskussion mellan överläkare. Beslut att göra PCI (ballongvidgning).
- Patienten dör en timme efter ingreppet i stor oro och ångest.

Patientfall

- Ansvariga på USÖ ringer då till det mindre sjukhuset för att informera om vad som hänt.
- Undersköterska svarar, får informationen och utbrister:
”Men varför gjorde man detta? Patienten var jätterädd, anhöriga ville inte, och patienten hade berättat för dem att hon ville få vara i fred om hon blev sämre i demensen.”

Vad krävs av oss alla?

- Kunna läsa och förstå en journaltext
- Kunna beskriva bakgrund, förlopp och moraliska ståndpunkter i tal och skrift
- Utveckla mognad som människa
- Ha kunskaper kring symptom och behandlingar
- Ha tekniska färdigheter inom sin profession
- Kunna samverka med alla professioner, patienter och anhöriga
- Visa mod att stå upp för vad man ser

Är grundutbildning tillräckligt?

- Sannolikt inte
- Merparten måste lära oss att hantera komplexitet och prioriteringar av det egna arbetet
- Vi behöver lära oss flexibilitet, hantera avbrott utan att brista i koncentration och vara stresstoleranta

- Tankeexperiment.....

Vad kan folk göra idag?

- Vi klarar att växla mellan olika sociala situationer och komma ihåg massor med olika fragment av samtal och information
- Vi kan känna igen kompetenser hos andra
- Kan man klara att bli uppringd av kompisar, köpa beställda råvaror på väg till festen, samarbeta med okända i ett okänt kök, fixa mat till 50 pers, städa undan efteråt – utan att missa saker eller bli osams?
- Cykla och skicka sms samtidigt?

Kan utbildning göra oss sämre?

- Ja – 40% av de som går en längre utbildning förbättrar inte sin förmåga till kritiskt tänkande
- En del försämras intellektuellt
- Meningslösa inslag i utbildningen förstärker detta
- Minskat kravställande skapar känsla av att inte behövas
- **Samarbete skapar glädje och trygghet**
- **Patientsäkerhet och kvalitet beror på kompetens, mod i gruppen och tillit till varandra**

Vad driver oss att göra rätt?

- **Mening** – vad gör jag för andra? Vad blir kvar efter mig?
- **Självstyrning** – inom det möjligas gränser
- **Mästerskap** – att ständigt bli bättre på det man gör

Vad betyder detta?

- Mening
- Självtstyrning
- Mästerskap

- Instrumentell styrning, morot och piska och meningslösa uppgifter kommer att demotivera.
- Prestationer försämras trots "belöning" i form av ersättningar, minskad arbetstid och enklare uppgifter.

Vad hindrar våra drivkrafter?

Många orsaker

Utifrån kommande, upplevs tvingande

Alla gör samma saker, alternativ verkar saknas

Inbördes förstärkande

Karriär kan främjas av att man inte ifrågasätter

Individer, grupper och organisationer väljer att göra saker som inte gynnar kärnverksamheten

Mening - fiender

- Målen i form av mätbara variabler och används för styrning, NPM
- Foglighet belönas istället för engagemang
- Undviker att göra fel – istället för att sträva efter att göra rätt
- Djup förståelse av etik och sammanhang stör genom ambivalensen som uppstår
- Överdriven självbild, narcissism
- När ledning värderar meningslösheter, skapas känsla av orättvisa och bitterhet för de som vill – och gör - mer

Självstyrning - fiender

- Ledarskapsfokus
- Processmått istället för resultatmått
- Detaljstyrning av arbetssätt
- Ovanifrån styrning, standards, riktlinjer och algoritmer
- De som bestämmer kan inte verksamheten
- Ekonomistyrning
- Kortsiktighet
- Fragmentering, ständig förändring

Mästerskap - fiender

- Foglighet belönas istället för engagemang
- För lätta/svåra uppgifter i relation till förmåga
- Yttre belöningar och straff får styra
- Tävlingsmoment och kortsiktighet
- Egennyttig kultur, "*what's in it for me*"
- Imitation ersätter relationer och mogna förebilder saknas
- Förenkling blir fördummande
- Uppdelning av uppgifter i för små delar

Samarbete och eget ansvar

- Komplex verksamhet kräver eget engagemang
- Dålig ledning skadar alla delar av verksamheten (arbetsmiljö, kvalitet, mening, patientsäkerhet)
- Fokus på egna fördelar skapar fel kultur
- Ansvar för verksamhet bör kopplas till kunskap, tydligt uppdrag och rätt kompetens
- Kultur/sammanhang/arbetsmiljö skapas av oss
- Organisation/ekonomi/effektivitet är medel och inte mål